

Mikulecký, Jakub

Náhorní plošina: dystopické vize Vladimira Svintily

Porta Balkanica. 2021, vol. 12, iss. 1-2, pp. [19]-24

ISSN 1804-2449 (print); ISSN 2570-5946 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/144471>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

NÁHORNÍ PLOŠINA: DYSTOPICKÉ VIZE VLADIMIRA SVINTILY

Jakub Mikulecký

Vladimir Svintila (vl. jm. Vladimir Georgiev Nikolov) se narodil v Sofii v roce 1926 do rodiny levicových intelektuálů s nelehkými životními osudy. Po gymnáziu Svintila studoval práva na sofijské univerzitě, avšak studium směl dokončit až po složitých životních peripetiích. V roce 1949 byl mladý intelektuál zatčen bulharskou StB a poslán do pracovního tábora Bogdanov dol. Represivní aparát nově etablované komunistické diktatury Svintilu pronásledoval mimo jiné i kvůli jeho niternému zájmu o západní kulturu, mladý student často navštěvoval bulharskou pobočku British Council, kde si opatřoval jinde nedostupné knihy. Zájem o západní kulturu se v době stalinismu nepromíjel.

V hnědouhelném dole u města Pernik se Svintila potkal například s básníkem Georgim Mickovem, skladatelem Trifonem Siljanovskim a některými dalšími intelektuály, kteří se v době stalinismu stali obětí represí. Po propuštění z lágru a po dokončení studií začal Svintila pracovat jako redaktor novin *Narodna kultura*, v nakladatelství Bългарski chudožnik a v redakcích některých dalších novin a časopisů. Je autorem celé řady kritických statí a publikací o výtvarném umění, literatuře, divadle, filmu a tzv. psychologii národa (Völkerpsychologie). Vladimir Svintila byl také neobyčejně plodným překladatelem světové literatury; z nespočtu jeho překladů uvedme alespoň Shakespearovy *Sonety* (*Сонети*, 1957) a básnické dílo Roberta Burnse (*Песни и поему*, 1957).¹

¹ Vladimírův otec Georgi Nikolov s pseudonymem Svintila (1877–1930) patřil mezi marxisticky orientované intelektuály tehdejší doby. Ačkoliv sám pocházel z dobrých měšťanských poměrů, naplno svůj život zasvětil studiu marxistické filosofie a socialistické revoluci, v době studií práv v Ženevě se

Vlastní literární tvorbu uveřejňoval zpočátku jen sporadicky; jmenujme např. drama *Prométheus na Kypru* (*Прометеѝ в Кипр*),

přátelil s V. I. Leninem. G. Nikolov byl jako marxista a komunista pronásledován režimem Aleksandra Cankova. Po potlačení tzv. zářijového povstání byl zatčen a týrán; represe sice přežil, ale následně onemocněl tuberkulózou a zemřel v roce 1930. Kromě studia práv a marxismu v Ženevě projevoval zájem o sanskrt a indickou kulturu, odtud přijal přezdívku Svintila, což v sanskrtu znamená světlo. Je tedy zřejmé, že zájem o „věci východní“, se kterými se setkáváme i v románu *Náhorní plošina*, Vladimir Svintila zdědil po otci, stejně jako neobyčejně energický zápal pro studium cizích jazyků, kultur, filosofie a literatury. Také Svintilova matka byla vzdělanou ženou; v mládí studovala v Bruselu a po návratu do Bulharska pracovala jako učitelka. Vedle botaniky se zabývala také politickou činností; v době druhé světové války se zapojila do komunistického odboje, za což se jí nový lidově demokratický režim po roce 1944 paradoxně odvděčil tím, že poslal jejího syna Vladimira do pracovního lágru (Svintila 2009: 19–20).

kteří uvedlo divadlo v Burgasu v sezóně 1960–1961. Výraznějším způsobem však Svintila do bulharské literatury promluvil až v osmdesátých letech. Nejprve žánrově hybridní knihou *Slovo o Zachariji Zografovi (Слово за зограф Захарий)*, (1981), která je jakýmsi romanizovaným životopisem významného ikonopisce a malíře bulharského národního obrození, a poté až v době perestrojky, kdy vyšly oficiální cestou dvě Svintilovy prozaické knihy: *Sofijští milionáři (Миллионерите на София)*, (1985) a *Dopisy herečky (Писмата на една актриса)*, (1988). Některé z jeho literárních textů však zůstaly v době totalitního režimu nevydány; tyto šuplíkové prózy se ke čtenářům dostávaly postupně – většinou až po autorově smrti v roce 1998. Vedle *Rošťáckých povídek (Тарикатски разкази)*, (2019) je to především pozoruhodná dystopie *Náhorní plošina (Платомо)*.

Fikční svět této mrazivě znepokojivé vize rozhodně není epigonskou variací na Orwella, Zamjatina, Bradburyho, Huxleyho a další vrcholné představitele dystopického žánru. Šuplíková próza *Náhorní plošina*, jejíž rukopis vznikl v letech 1963–1964, není ani dobře prodejným literárním zbožím zpoza železné opony, jehož uveřejnění v některém ze západních nakladatelství by v atmosféře studené války autorovi přineslo publicitu a aureolu literárního disidenta. *Náhorní plošina* není textem bulharského literárního disentu, protože organizovaný bulharský disent v té době zkrátka neexistoval, tento pozoruhodný román je spíše tichou literární terapií. Nebyl určen ani západním čtenářům dychtivým po „protirežimní“ literatuře z komunistických zemí, ani čtenářům domácím – není známo, že by tento román např. koloval v samizdatu. Možnost uveřejnění v některém z režimních nakladatelství nepřípadala v úvahu. *Náhorní plošina* zkrátka čekala tiše a nevtíravě na své vydání až do roku 2012 – celých čtrnáct let od autorovy smrti.

Hlavním hrdinou Svintilova příběhu je mladík jménem Мсыри, který se po propuštění z vězení, kde se ocitá z politických příčin, vydává na náhorní plošinu. Zdá se, že v horské krajině má nalézt útočiště před svízelným životem dole ve městě. Původně bezcílná toulka přírodou se však pro Мсыриho postupně stává iniciační poutí plnou osobních dramát, milostných dobrodružství, nečekaných setkání; to vše je prolno hluboce filosofujícím rozjímáním. Po celou dobu Мсыриho

doprovází stín všudypřítomné tajné policie, která je v románu všemocnou údernou silou totalitního režimu. Jak vlastně vypadá Svintilova románová vize totalitní společnosti? V čem je literární recyklací lidově demokratické diktatury, a v čem naopak přechází do temných dystopických vizí technokratického pekla, které se možná svých reálných manifestací dočká až někdy dlouho po autorově smrti?

Fikční svět *Náhorní plošiny* na první pohled nabízí všechny znaky totalitní diktatury sovětského typu: v zemi vládne Velký Konvoj (Великият конвой), strana, která už před půlstoletím provedla Velkou kulturní revoluci. Tento velký dějinný milník jednou provždy očistil svět od nánosů minulosti: všechny staré knihy byly zničeny nebo uzamčeny na bezpečných místech, obyvatelé směji číst pouze knihy, které vznikly v posledním půlstoletí, tedy po Velké kulturní revoluci, „*kteřá pročistila všechny knihovny od knih minulosti. Velký Konvoj, který stanul v čele této revoluce, dospěl k myšlence, že hloupost minulosti musí skončit. Odted směji psát pouze osoby pověřené Velkým Konvojem.*“² Nejen to, díky technickému pokroku je psaní nových knih svěřeno naprogramovaným počítačům. Velký Konvoj tedy vládne nad přítomností skrze kontrolu minulosti, motiv známý z celé řady jiných románových dystopií.

Vzpomínky na minulost však nejsou vyhlazeny úplně, v příběhu tak existuje jistá hermeticky uzavřená skupina lidí, kteří kolektivní paměť uchovávají pomocí ústní tradice, a někdy dokonce na zežloutlých stránkách starých zpuchřelých knih a spisů, které se podařilo zachránit. Právě kvůli takovým společenským „anomáliím“ je tu však Dohled (Надзорът), všemocná tajná policie disponující nejmodernějšími technologiemi včetně robotických policistů, kteří jsou naprogramováni likvidovat provinilce na základě neúprosných algoritmů. Zvláštní skupinu obyvatel tvoří v celé společenské struktuře tzv. Varovaní (Предупредените), tedy ti, kteří byli za svá provinění už jednou potrestáni. Do této skupiny patří i nebohý Мсыри. Ten se proti Dohledu

² „Която бе прочистила всички библиотеки от книгите на миналото. Великият Конвой, който оглави тази революция, бе стигнал до идеята, че с глупостта на миналото трябва да се свърши. Занапред могат да пишат само оторизирани от Великия конвой лица.“ (Svintila 2012: 13)

a Velkému Konvoji provinil tím, že „odmlouval“ („възразявал“), a právě „odmlouvání“ („възразяване“) je v celém represivním systému kvalifikováno jako vážný přečin. Dystopická vize totalitní společnosti je u Svintily do značné míry zdařilou metaforou lidově demokratické diktatury, kde vládne zkorumpovaná byrokracie sloužící si mocnou propagandou – televizí. Ta vstupuje do soukromí obyvatel skrze trojrozměrné obrazy, vytváří líbivou virtuální realitu, jež má zastřít skutečný stav věcí. Umělá konstrukce šťastné společnosti je v románu kromě toho zajišťována tzv. oficiálními optimisty: „[...] *Velký Konvoj těmto lidem platil za to, že se potulují mezi obyvatelstvem a dodávají mu optimismus.*“³

Hlavním pilířem celého společenského systému je však právě Velký Konvoj a jeho Dohled. Být součástí aparátu, tedy pracovat v Konvoji, je proto snem většiny obyvatel. Velký Konvoj si mezi lidmi sám vytipovává ty, kteří se pro práci v Konvoji hodí. Velkým morálním kreditem je pro adepta např. touha po materiálním zajištění, neboť toužící jedinec je snadno ovlivnitelný a manipulovatelný. Tím nejstrašnějším zločinem je naopak lhostejnost vůči blahobytu, tedy pocit materiálního nedostatku. Největším hříchem se tak v románové axiologii jeví „pocit uspokojení“ („чувство за достатъчност“), vždyť člověk, který má dostatek a už nežádá víc, se staví do role největšího nepřítele systému. S takovými nemá systém slitování a tito nebožáci se stávají permanentním objektem udávání a zatýkání: „*Velký Konvoj chce mít lidi, kteří věčně bojují o materiální blaho. Kdo řekne: ‚To mi stačí, ten je nejstrašnějším nepřítelem Konvoje.‘*“⁴ Právě tak, že udá spoluobčana, který neopatrně projeví „pocit uspokojení“, se jedna z postav románu dostává do vybrané skupiny adeptů, mezi „přiblížené“, kteří mají posléze dobré kádrové předpoklady stát se „blízkými“. Ani „blízcí“ však v hierarchii aparátu nemají vyhráno, neboť nejlukrativnější pozice v Konvoji se předávají dědičně a „blízkým“ tak nezbyvá, než usilovat např. o kariéru ve strukturách tajné policie – Dohledu.

³ „[...] Великият конвой даваше заплати на такива хора, които да скитат между населението и да му дават оптимизъм.“ (Svintila 2012: 70)

⁴ „Великият Конвой иска вечно биеци се за материалните блага хора. Този, който каже: ‚Стига ми, е най-страшния враг на Конвоя.‘“ (Svintila 2012: 86)

Společnost stvořená a ovládaná Velkým Konvojem nese i jiné rysy totalitní technokratické diktatury; postupně se v příběhu dozvídáme o ničení katedrál, výsleších, vynucených doznáních, vykonstruovaných soudních procesech s těmi, kteří zpochybňovali Velkou kulturní revoluci, o neustálých policejních kontrolách a strachu, který zažívá Mcyri každým okamžikem, když ví, že může být kdykoliv zatčen za „odmlouvání“, projevení „pocitu uspokojení“ nebo za četbu starých knih. Zřetelnou aluzí na lidově demokratické režimy je v Náhorní plošině ostatně i nová kultura, kterou Velký Konvoj prosazuje v podobě doktríny o dokumentárním realismu: „*Velký Konvoj vyžadoval stále více aktuální a dokumentární principy. Ne žádné zevšeobecňující obrazy, kam se může vpašovat všechno, ale konkrétní, převzaté přímo ze života. Velký Konvoj stvořil doktrínu o dokumentárním realismu. Spisovatelé sestupovali k životu, objevili nějakého člověka, studovali jej a poté o něm písemně referovali.*“⁵ Nové umění mělo být osvobozeno od zbytečných emocí, které byly chápány jako přežitek staré úpadkové kultury, vše co vzbuzovalo fantazii a představivost muselo být vykořeněno z mysli občanů.

Ideologický boj namířený proti dějinám se samozřejmě týká také boje proti náboženství, nejružnějším pověrám a vůbec duchovnu všeho druhu. Veškerá duchovní moudrost existuje pouze v podobě hermetismu, v podobě zakázané, neoficiální ezoteriky. Mcyri se v románu s tímto hermetismem postupně seznamuje a je podrobován jakési duchovní iniciaci, která spočívá nejen v poznání zakázaných dějin, ale je rovněž zasvěcován do otázek spojených s ontologií. Mcyri se na své pouti za poznáním setkává s řadou postav, od kterých získává odpovědi na vlastní palčivé otázky. Mcyri tak postupně potkává Dávla, nespoutanou Madlen (kněžku lásky), Smrtku, hostinského Mišela Čoveka, mystika jménem Henry Den – ti všichni jsou součástí Mcyriho pozoruhodné iniciace

⁵ „Великият конвой настояваше все повече на актуалното и документално начало. Не обобщени образи, където може да се прокрадне всичко, а конкретни, взети направо от живота. Великият конвой създаде доктрината за документалиния реализъм. Писателите слизаха в живота, откриваха някакъв човек, изучаваха го и след това предаваха писмено за него.“ (Svintila 2012: 80)

a všichni společně tvoří svébytné spirituální milieu, které existuje navzdory Velkému Konvoji a stává se jakýmsi kontrakturním undergroundem. Prostor ztechnizovaného světa, kterému dominuje Velký Konvoj a Dohled se supermoderními vrtulníky, terénními vozy, počítači, robotickými policisty a holografickou televizí, je narušován archetypálním světem starověké mytologie, kterému dominuje spojení s přírodou a jednota s vesmírem. Právě v tomto fantaskním světě, který obklopuje Mcyriho při jeho úprku z města, při jeho iniciační pouti po náhorní plošině, jsou stírány hranice mezi realitou a onirickými prostory a halucinací; mizí hranice mezi minulostí, přítomností a budoucností, mezi pravděpodobným a nepravděpodobným, je popírána dichotomie mezi člověkem a přírodou. Snové události se tak promítají do reality, hlavní postava Mcyri může skrze médium Henryho komunikovat s duchem zemřelé matky, mluví se zvířaty a pociťuje přítom všeprostupující lásku a jednotu.

Právě deklarovaná jednota člověka s přírodou a zdůrazňování environmentální harmonie jsou důležitými motivickými rysy *Náhorní plošiny*. Totalitní společnost řízená aparátem Velkého Konvoje totiž ve svém úsilí o úplné ovládnutí člověka počítá především s jeho izolací, s jeho odpoutáním od přírody, s jeho vytržením z přirozenosti, usiluje o potlačení přirozených emocí, citů a jeho vnitřní pudové živelnosti. To vše je v kontextu prezentované dystopie nahrazeno uměle vytvořeným idem, který je v próze obrazně vyjádřen Státními domy lásky (Държавен дом на любовта). V těchto velkých továrnách na sex probíhají centralizované davové orgie; ty pak mohou být ve svém naprostém odosobnění plně pod kontrolou aparátu. Státem propagovaná promiskuita jako by sloužila k vybíjení přebytečné energie, jež by mohla být pro systém potenciálně nebezpečná.

Hlavní postavy jsou si vědomy programového úsilí Velkého Konvoje o odtržení člověka od přírody. Masová industrializace a modernizace má být člověku uměle nánáhlou za jeho přirozené spojení se světem přírody. Zneklidňujícím detailem je v tomto ohledu technologie využívaná Dohledem. Operativní důstojníci tajné policie slídí, kontrolují dokumenty a prověřují dané osoby pomocí přímého radiového spojení se Státním archivem, který je plně automatizovaný a je schopen v reálném čase zajistit kompletní

informace o prověřovaném. Technokratický aspekt je zdůrazňován také způsobem komunikace pracovníků Dohledu s centrálním archivem, k jejich interní komunikaci totiž slouží kódovaný jazyk čísel a matematických operací. Mcyri se však z tohoto zajetí technokracie snaží uniknout, zanechává za sebou začouzené město, které i přes fungování stanic na pročišťování vzduchu zůstává utopeno ve věčném „polostínu“, a vydává se vysoko nad město na náhorní plošinu za posledními zbytky přirozenosti.

Únik Mcyriho a ostatních postav z technokratického zajetí je veden skrze přemítání o ztracené archetypální jednotě. Vymanění se ze zajetí uměle vytvořených technologií je uskutečňováno pomocí sblížení s přírodou a zvířaty. Mcyri tak na své pouti nejprve potkává oslíka, který se mu na čas stává věrným druhem, později nachází sblížení se psem a kočkou, posledními relikviemi domestikace zvířat. Vždyť Velký Konvoj nařídil po kulturní revoluci vybit všechna domácí zvířata, skrze které by člověk blízkost přírody mohl pociťovat, neboť kdo „hlásal návrat k přírodě, čekala jej smrt.“⁶ Vztah nového člověka k přírodě měl být dle ideologů Velkého Konvoje řízen výhradně kořistnickými principy: „žádné spojování s přírodou, žádný panteismus. Každý, kdo se projeví jako panteista. Každý, kdo bude přichycen při nazírání přírody, bude potrestán smrtí.“⁷ Antropocentrismus dosahuje v dystopickém světě *Náhorní plošiny* vskutku těch nejzazších poloh, avšak má zde i své antiteze, jejichž reprezentanti jsou právě outsideri seskupení kolem hlavní postavy. Tito podivíni v sobě ještě uchovávají onu gnózi, kterou chce Velký Konvoj jednou provždy vykořenit. Hermetické a pečlivě strážené poznání, jehož zasvěcenci jsou totalitní mocí zuřivě pronásledováni, je synkretickým spletením mezi křesťanstvím, moudrostí přírodních národů a tradicí východních filosofí. Ne náhodou zaznívá několikrát v textu věta z upanišád: Tat tvam asi (To jsi ty!), věta vyjadřující monismus védanty, a tedy totožnost átmanu s brahmanem. V jednom z filosofujících dialogů Mišel Čoveka z pozice

⁶ „Проповядваше връщане към природата биваше убит.“ (Svintila 2012: 155)

⁷ „Никакво сливане с природата, никакъв пантеизъм. Всеки, който се прояви в пантеизъм. Всеки, който бъде заловен в съзерцание на природата се наказва със смърт.“ (Svintila 2012: 72)

hospodského gurua Mcyrimu radí: „*Oddej se tomuto slunci, těm veselým prostorům, staň se ty tím potokem, tou zelenou travou. Jacísi mudrcové s tmavou kůží, co chodili nazí, kdysi říkali: ‚Tat tvam asi‘. ‚Tohle (okolo tebe) jsi ty sám.‘*“⁸

Pod rovinou nepřátelské technokracie tedy v románu existuje jakýsi svébytný underground, který jako by žil vně onoho prostoru dominovaného Velkým Konvojem. Jde o fantaskní svět představ a iluzí, který se naprosto vymyká exaktním kategoriím panujícího diskurzu. Mluvící zvířata, spiritistické seance, nadpřirozené schopnosti, paranormální jevy, to vše Mcyri přijímá s jakousi samozřejmostí, jako by existenci těchto nevysvětlitelných věcí podvědomě tušil. Strážci poznání v románu rozmlouvají o reinkarnaci duší, o iluzornosti světa (Májá) a jsou si vědomi správnosti vlastní duchovní cesty, neboť přijímají sebe sama jako součást celku. Hlavní hrdina tak na své iniciační pouti nakonec dospívá k poznání, rozpomeně se na mocensky potlačované vědění, dosahuje jakéhosi duchovního osvícení, ze kterého se ovšem může těšit jen krátce. Zde nejlépe prosvítá Svintilova intertextuální vazba na Lermontovovu poemu *Novic (Мцыри)*⁹, kde hlavní hrdina prchá z klášterního uvěznění, aby hledal svou pravou duchovní podstatu v horské divočině, také u Lermontova musí hlavní postava za svou opovážlivost zaplatit životem (Lermontov 1945: 123–159). Jestliže v *Novicovi* je panující diskurzivní řád reprezentován totalitou klášterního světa, v *Náhorní plošině* je civilizační model vtělen do odlišných mechanismů moderní technokracie.

V kontextu bulharské poválečné literatury patří *Náhorní plošina* do málo zastoupeného okrajového žánru. Spolu s románem *Racci daleko od břehu (Чайки далеч от брега, 1983)* od Evgeniho

Kuzmanova a *Urychlovačem růstu (Ускорителем на растежа, 1994)* Rumena Šomova patří však k nejzdařilejším dystopiím. Tento svébytný žánr byl v době socialismu přijímán s velkou nedůvěrou, a jeho literární manifestace se tak často dostávaly do konfliktu s režimní kritikou.¹⁰ Mohlo by se zdát, že Svintilova poetika do jisté míry navazuje na tradice bulharského diabolismu, ovšem ve skutečnosti je svým filosofickým záběrem daleko překračuje a široce se rozevírá směrem k evropské a světové tradici tohoto žánru. Znepokojivá ztráta kulturní paměti tak koresponduje např. se slavným Bradburyho románem *451 stupňů Fahreheita*, holotropní směřování a příklon k východní spiritualitě zase v leccčems připomíná např. *Ostrov Aldouse Huxleyho*. Motiv kulturního a duchovního vědění (s přídechem ezoteriky), které je vlivem vnější totality zakonzervováno a pěstováno kdesi na okraji, pod povrchem, v paralelní sféře undergroundu, zase známe např. z *Invalidních sourozenců* a jiných próz Egona Bondyho, a rovněž např. ze znepokojujících románových grotesek Jurije Mamlejeva.

Jestliže rukopis *Náhorní plošiny* lze datovat do let 1963–1964 a autor, bývalý lágrový vězeň, jej tak tvořil s živou vzpomínkou na teror bulharského stalinismu, je znepokojující, jak aktuální se tato próza může zdát dnes, v první čtvrtině 21. století, kdy je člověk stále více pohlcován informačními technologiemi, virtuální realitou a stává se obětí simulaker, jejichž vyprázdňenost už není schopen sám rozpoznat. Román *Náhorní plošina*, jak jsme název románu operativně přeložili pro potřeby tohoto článku, zůstává bohužel do češtiny zatím nepřeložen, i tak se Vladimír Svintila jeví jako autor, který rozhodně stojí za pozornost, což dokládá i rostoucí zájem o jeho dílo doma v Bulharsku; ostatně některé z jeho šuplíkových

⁸ „*Отдай се на това слънце, на тези весели простори, стани ти този ручей, тази зелена трева. Казвали са някакви тъмнокожи мъдреци, които са ходели голи: ‚Та твам аси‘. ‚Това (край теб) си самият ти.‘*“ (Svintila 2012: 105)

⁹ Na tomto místě je třeba poděkovat jednomu z anonymních recenzentů tohoto článku, který na zřejmou intertextuální aluzi na poemu *Novic* od Michaila J. Lermontova upozornil. *Náhorní plošinu* je tak možno v obecných konturách číst jako dystopickou variaci na klasickou poemu ruského romantismu.

¹⁰ Kuzmanovův román *Racci daleko od břehu* byl velmi důmyslnou metaforou komunistické diktatury, po uveřejnění v roce 1983 byla většina nákladu konfiskována. Rukopis *Urychlovače růstu* vznikl již v osmdesátých letech, dokončen a vydán byl však až v roce 1994. Prvky dystopického žánru lze vystopovat také v prozaické tvorbě Borise Christova, které jsou však zároveň zahaleny do fantastických metafor a posouvají se spíše někam na žánrové pomezí; máme na mysli zejména šuplíkovou prózu *Mrtvolné skvrny (Смъртни петна)* a *Otec vejce (Бащата на яйцето)*.

rukopisů zůstávají stále nevydány a na svou čtenářskou a kritickou recepci teprve čekají.

Seznam použité literatury

LERMONTOV 1945: Lermontov, M., J.: Poemy.

Praha: Melantrich, 1945.

SVINTILA 2009: Свинтила, Вл.: Кладенец на мълчанието. София: Изток-Запад, 2009.

SVINTILA 2012: Свинтила, Вл.: Платото.

София: ИК „Кибеа“, 2012.

SUMMARY & KEYWORDS

Plateau: dystopian vision of Vladimir Svintila

The article introduces Bulgarian author Vladimir Svintila (1926–1998) to the Czech literary milieu as a writer, whose literary works remained mostly unpublished before 1989. We focus mainly on analytical reception of his dystopian novel *The Plateau* (Платото, 2012), its manuscript was written in 1963–1964. The presented text tries to put Svintila's literary dystopia into the context of Bulgarian and World literature, and reveal some characteristic signs, which other texts considered as dystopias usually have in common.

► Vladimir Svintila, unofficial Bulgarian literature, underground literature, novel *The Plateau*, *Platoto*, literary dystopia

Článek uvádí do českého prostředí málo známého bulharského autora Vladimira Svintilu (1926–1998), jehož literární tvorba zůstala z větší části před rokem 1989 nevydána. Hlavní pozornost je věnována analytické recepci dystopického románu *Náhorní plošina* (Платото, 2012), jehož rukopis vznikl v letech 1963–1964. Předkládaný text se pokouší Svintilovu románovou dystopii zasadit do širšího kontextu bulharské i světové literatury, načež si všímá některých společných znaků s některými ostatními texty, které bývají do žánru dystopie literární vědou řazeny.

► Vladimir Svintila, ineditní bulharská literatura, undergroundová literatura, román *Náhorní plošina*, *Platoto*, literární dystopie